

Öresundsbron firade 20 år 1 juli.

Nu släpps svenskarna in i Danmark igen PANDEMIN KAN SKADA RELATIONEN

Covid-19 har skapat kaos i Öresundsregionen. Danmarks och Sveriges olika sätt att hantera viruset har kastat grus i det maskineri som skulle underhålla en smidig gränsövergång. Det kan få långtgående konsekvenser för relationen mellan länderna.

– Vi är mer isär än när bron byggdes, säger Skånes landshövding Anneli Hulthén.

TEXT: JOHAN AUGUSTIN

Vänligen lämna tåget, vi stannar i 20 minuter, säger den manliga rösten i högtalaren på Öresundståget från Malmö på väg till Köpenhamn.

Det är mitten av juli, och vid Kastrups flygplats måste samtliga resenärer lämna tåget för att visa upp ID-kort och personbevis, som intygar att man som svensk bor i en region som har färre än 20 nya coronasmittade per vecka och 100 000 invånare. Från 27 juni, då Danmark öppnade upp gränserna mot andra länder, kan personer från Skåne, Blekinge, Kronoberg och Västerbotten korsa gränsen.

Sverige klassas som ett "karantänsland" där antalet smittade överstiger 30 per vecka

och 100 000 invånare, och där Sverige därmed istället bedöms utifrån smittspridningen i olika regioner, så generellt sätt är till exempel stockholmarna inte välkomna i den danska huvudstaden.

Pendlare i kläm

En van pendlare är Helle Ahlenius Pallesen. Hon är vd för samarbetsorganisationen Öresundsadvokater – som knyter samman svenska och danska advokater på båda sidor sundet. Ahlenius Pallesen, som är dansk med danskt pass, har inga problem att åka över Öresundsbron från lägenheten i Malmö till arbetet i Köpenhamn. Vårre är det för hennes svenska man.

Danmark säger bara: Vi har 600 döda, och ni har 6 000 döda!

– Han har inte kunnat åka ensam till Danmark, säger Ahlenius Pallesen.

För att undvika kaoset och tidsfördröningarna som nedstängningen har medfört, bor paret mestadels i huset på svenska ön Ven i Öresund.

Medan Danmark under drygt tre månader var stängt för svenskar, kunde danskar resa fritt till Malmö för att shoppa eller segla till Ven: ett förhållningssätt som har skapat sprickor i relationen mellan de två nationaliteterna, menar Ahlenius Pallesen som flyttade till Malmö 2007.

– Nu är danskar försiktiga med att flytta till Sverige, säger hon och förklarar att det tankesättet startade redan för fem år sedan med flyktingkrisen, då resenärers pass kontrollerades över Öresundsbron, och åter igen fick ett uppsving för två år sedan när den ökade gängkriminaliteten i Malmö fick danska politiker att se rött, och ville stänga gränsen.

– När dessa saker händer glöms samarbetet snabbt bort, säger Ahlenius Pallesen och betonar samtidigt att Köpenhamn är södra Sveriges huvudstad i en Öresundsregion som växer i rekordfart – och nu har drygt fyra miljoner invånare.

Ahlenius Pallesen tycker att Sveriges corona-hantering är rätt väg att gå, men säger att synsättet har isolerat landet, och att det har fokuserats på de rena siffrorna i antalet döda.

May Britt Schultz på Köpenhamns centralstation. Hon vill inte åka till Sverige på grund av smittspridningen.

10 405

... svenskar är födda i Sverige och bor i Östdanmark.

20 229

... danskar är födda i Danmark och bor i Skåne.

Skånes landshövding Anneli Hulthén försöker få till ett samarbete över gränsen.

Helle Ahlenius Pallesen är en van pendlare som har minskat sitt resande på sistone. Här är hon på Kastrup.

Svensken Magnus Rønnerup pendlar dagligen till bryggeriet i Köpenhamn. Han ser mycket färre svenskar i Köpenhamn.

Danskarna på Stortorget i Malmö: Michael Hoffman, Michael Falsig och Niels Skammelsen.

Svenskarna Stefan Håkansson och Carin Berggren Clausen som har seglat från Lomma till Nyhavn.

- Danmark säger bara: Vi har 600 döda, och ni har 6 000 döda!

Ridån mot Sverige beskriver hon som en ny Berlinmur som har återuppstått.

Riskgrupper undviker Sverige

För personer som befinner sig i riskgrupperna kan Sverige ses som ett livsavgörande hot.

Danska May Britt Schultz har svenskt pass och arbetar för Ikea i Hyllie utanför Malmö, men bor i Köpenhamn. Eftersom Schultz har lungsjukdomen kol, så arbetar hon hemifrån och undviker att åka till Sverige sedan utbrottet. Eftersom hon arbetar i Sverige och bor utomlands - betalar hon en särskild inkomstskatt, en så kallad Sink-skatt, som är 25 procent. Men sedan utbrottet, eftersom Schultz inte vill riskera hälsan, och har stannat i Danmark de senaste månaderna - så kommer hon att bli dubbelbeskattad, vilket kommer kosta henne mycket extra pengar.

- De borde se över skattereglerna nu eftersom de tydligen inte fungerar, säger Schultz. Corona har förtydligat problemen som finns mellan länderna, med helt olika administrativa system på båda sidorna bron.

Trots att Schultz har svenskt personnummer kan hon till exempel inte ta del av svenska digitala tjänster som mobilt bank-ID.

- Genom pandemin märks konsekvenserna tydligt. Jag hoppas man tar tag i dem nu, säger hon.

Att det är färre svenskar i Köpenhamn märks tydligt, och turister överhuvudtaget på stadens gator och torg. Det säger Magnus Rønnerup, som bor i Arlov utanför Malmö och arbetar som ölbyggare på ett bryggeri bredvid Tivoli i centrala Köpenhamn.

Han beskriver pendlandet som "omständligt med färre tåg" under den dryga månad som hans arbetsplats har varit öppen igen.

- Man blir härdad som pendlare och anpassar sig till passkontrollerna, säger Magnus när han går igenom restaurangen till bryggeriet, där borden och stolarna gapar tomma.

Trots den försämrade pendlingen tar Magnus lätt på situationen:

- Man får åka tidigare istället.

Dansk dubbelmoral

På Köpenhamns centrala gågata Strøget promenerar svenskarna Stefan Håkansson och Carin Berggren Clausen. De har seglat till Köpenhamns Nyhavn från skånska Lomma och slapp visa pass när de kom vattenvägen. Att danskarna kan resa obehindrat till Sverige, men inte tvärtom, tycker parets dock dubbelmoral från Danmarks sida.

- Danskarna gillar våra pengar, men samtidigt känns det som att de vill straffa oss, säger Stefan Håkansson.

Paret passerar restauranger och sevärd-

Danskarna gillar våra pengar, men samtidigt känns det som att de vill straffa oss.

heter som inte anammar några som helst avståndsregler, där gästerna står tätt intill varandra, till skillnad mot i Sverige där många tillämpar social distansering.

- Det känns mycket hårdare hemma, här finns ju inga sådana regler, säger Håkansson. De beskriver ön Ven som "fullt med danska båtar", och ett Österlen som "kokar av danskar".

En attityd som enligt honom retar många svenskar.

- Smittspridning vad? fortsätter Håkansson.

Två olika mentaliteter

Ett sund, och en halvtimmes tågresa mellan Malmö och Köpenhamn kanske inte borde innebära så stora skillnader mellan människorna som bor på var sin sida. I verkligheten är emellertid skillnaderna just stora.

Över på den svenska sidan, på Stortorget i Malmö, ligger huvudkontoret till Pan-Nordic Card Association - en intresseorganisation till nordiska banker. På kontoret arbetar två svenskar och fyra danskar. Medan svenskarna har varit begränsade i sitt resande så har danske vd:n Michael Hoffman och hans två danska kollegor Michael Falsig och Niels Skammelsen kunnat resa obehindrat över Öresund. De tycker att det finns en dubbelmoral i Danmarks agerande, men säger samtidigt att Sveriges politik har

fått många danskar att höja ordentligt på ögonbrynen. Spridningen av viruset hindrades enligt dem i Köpenhamnsområdet tack vare att myndigheterna satte in ett "järngrepp" och en mer eller mindre fullständig lockdown från mitten av mars till slutet av april.

- Sverige har gjort ett experiment utan att veta konsekvenserna med sin flockimmunitet. Ingen vet vad som kommer att hända, säger Michael Falsig.

Samtidigt har krisen drabbat huvudstaden och Danmark hårt, förklarar de. Länderna är beroende av varandra. Många svenskar arbetar i Danmark och bor på den svenska sidan, eftersom den danska kronan är över en tredjedel starkare än den svenska.

- Det är många svenskar som jobbar i den danska äldreården och det finns många svenska läkare i Köpenhamn - som vi är beroende av, fortsätter Falsig.

Att de två länderna är beroende av varandra, men även har stora meningsskiljaktigheter, kan Skånes landshövding Anneli Hulthén intyga. Genom Länsstyrelsens medverkar hon i den myndighetsgemensamma informationstjänsten Øresunddirekt. Under våren har hennes fokus varit att samordna de 33 kommunerna i Skåne. Även fast Øresunddirekt är en svensk-dansk informationstjänst som har funnits i 20 år så har inte samarbetet fungerat under covid-19.

De säger att vi är helt laglösa i Sverige, vi har retat upp danska politiker!

- Vi har inte samarbetat med Danmark. Under en kris blir det tydligt med olikheterna, säger Hulthén och ger exempel på de båda ländernas arbetslöshetskassor och socialförsäkringssystem som inte kan samverka i att betala ut pengar.

Tre kriser under fem år, och fortfarande läser det sig mellan Sverige och Danmark. Nu, säger hon, är det ett gyllene tillfälle att ta tillfälligt i akt och samarbeta.

- Regeringarna måste se möjligheten nu! Hon har själv skrivit brev till regeringarnas representanter för att de ska ta i problemerna, men ur oliktankandet bildas problem, menar Hulthén.

- Danskarna får åka hit men vi får inte åka över. Det föder agg på sociala medier, säger Hulthén om hon har sett svenskar skriva saker som "danskjävlar".

Hon beskriver länderna med sina "små bubblor" på respektive sida av Öresund. Hennes svenska dotter studerar i Köpenhamn.

- Hon frågar mig vad vi håller på med i Sverige?

Hulthén målar upp en dystert bild av Öresundsregionen där arbetslösheten ökar; i Malmö ligger siffran på 14 procent, vilket innan utbrottet var dubbelt så högt som snittet i Sverige, och i Köpenhamn runt fem procent.

- Många unga står utan försörjning, vi

KÄLLOR: DANMARKS STATISTIK, SCB, ØRESTAT, KÖPENHAMNS KOMMUN

Gränsen mellan Sverige och Danmark

- Både Danmark och Sverige har stängt gränserna de senaste åren. Sverige införde gräns- och id-kontroller under flyktingkrisen 2015-2016, där det fortfarande görs gränskontroller med kravallstaket monterade på tågstationen i Hyllie utanför Malmö. Danmark införde en stickprovsvis gränskontroll hösten 2019, och stängde därefter delvis gränsen den 14 mars 2020, med en gränskontroll där polis och militär möter inresande i Danmark.
- Danmark har dock aldrig stängt gränsen helt - danska medborgare, bosatta i Danmark, arbetspendlare till Danmark och senare även affärsresenärer, transitresenärer och nära familjemedlemmar kan fritt åka in i Danmark.
- Sverige har hela tiden haft gränsen öppen för resenärer från EU/EES vilket gjort att danskar hela tiden kunnat resa in i Sverige, även om danska udenrigsministeriet fortsatt avråder från icke nödvändiga reser till Sverige med undantag för

Skåne, Blekinge, Kronoberg och Västerbotten och transitresor till exempelvis ön Bornholm, samt besök i de drygt 10 000 svenska fritidshus som ägs av danskar.

• Drygt 90 procent (svenskar och danskfödda personer) pendlar från Skåne till Østdanmark (Region Själland och Region Huvudstaden). De senaste siffrorna visar att antalet fordon minskat med cirka 45 procent över bron och tågresor med cirka 70 procent.

• Den 1 augusti godkände Danmark resande från samtliga svenska regioner och den 15 augusti togs även kravet på bokade hotellnätter bort. Fortfarande måste man som svensk visa upp pass, körkort eller id-kort när man passerar gränsen och det krävs munskydd i all dansk kollektivtrafik. Det har bildats långa bilköer på sistone över Öresundsbron, när kontroller stoppar upp trafiken.

1 800
... anställda i dansk vård bor i Skåne.
10 386
... svenska fritidshus ägs av danskar, främst i Skåne, Halland, Småland och Blekinge.

18 600

... personer pendlar över Öresund och har en inkomst från Danmark, varav 15 200 är reguljära pendlare (den senaste statistiken från 2015).

kommer ha en jättejobb höst framför oss, säger Hulthén och förklarar att Köpenhamns identitet till stor del är nöje och turism, där mycket nu har gått förlorat.

Mörk framtid

Ekonomi är i gungning och när skatteintäkterna blir lägre och färre har råd att besöka regionen så leder det till sämre service, och att regionen inte blir lika attraktiv, förklarar Hulthén vidare.

Trots den platta coronakurvan i Skåne, som Hulthén delvis säger kan bero på Malmös relativt unga befolkning, så är "danska politiker kritiska till vår hantering".

- De säger att vi är helt laglösa i Sverige, vi har retat upp danska politiker!

Länderna borde ha inlett ett nordiskt samarbete och förberett en pandemiplan tidigare, eftersom det har funnits tidigare kriser, menar hon.

År 2000 invigdes den 16 kilometer långa förbindelsen som skulle sammansvetsa Sverige och Danmark. Den 1 juli skulle Öresundsbron firat 20-årsjubileum. Den blev en symbol för en ny storeregion i Skandinavien och Europa. Något frände i år blev det inte, och tillväxtmotorn har fått haveri halvvägs ute på bron.

- Vi är mer isär än när bron byggdes. Det finns mycket att jobba för, avslutar Anneli Hulthén.●